

Nr 251.

Ankom till riksdagens kansli den 25 juni 1946 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag för budgetåret 1946/47 till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster.

(4:e avd.)

1:o) **Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under rubriken Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1946, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster för budgetåret 1946/47 beräkna ett anslag av 75 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 306, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 24 maj 1946, föreslagit riksdagen anvisa anslaget med 10 000 000 kronor.

Enligt av 1939 års lagtima riksdag godkända principer skall under denna rubrik årligen äskas ett anslag till belopp, som kan antagas genomsnittligt bereda täckning för de förluster som för varje år bruka uppkomma. I riksstaterna för budgetåren 1939/40—1945/46 har ifrågavarande anslag upptagits till ett avrundat belopp av 1,5 miljoner kronor.

Efter att i förenämnda vid propositionen nr 1 fogade utdrag av statsrådsprotokollet hava lämnat en redogörelse för vissa kapitalmedelsförluster, som vore av natur att bära överföras till fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster, har departementschefen anfört följande.

Under de år som gått sedan ifrågavarande fond inrättades har årligen på riksstaten uppförts ett anslag å 1 500 000 kronor till avskrivning av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster, vilket belopp tillförts fonden. Under senare år har jag vid anmälan av denna anslagspost framhållit, att riskerna för vissa under krigsåren beslutade investeringar kunde anföras som skäl för ett större anslagsbelopp. Då nu kriget är avslutat, bör en sanering av statens på kapitalfond redovisade förmögenhet vidtagas i så snabb takt, som statsfinansernas utveckling medgiver. Bland de anvisningar som kräva en retroaktiv avskrivning över fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster vill jag i detta sammanhang särskilt nämna de omfattande statliga investeringarna i bostadsproduktionen, vilka delvis äro av subventionsnatur. Avskrivningsbehov kunna väntas komma att framträda även beträffande, bland annat,

Bihang till riksdagens protokoll 1946. 6 saml. Nr 251.

vissa av de krediter som under kriget lämnats utlandet för återuppbyggnadsändamål. Det totala avskrivningsbehovet kan i nuvarande läge icke med större säkerhet bedömas men kan, enligt en preliminär uppskattning, komma att bli av den ungefärliga storleksordningen 300 miljoner kronor. I avbidan på resultatet av pågående och planerade utredningar rörande de motsedda förlusterna samt i avvaktan jämväl på den fullständigare överblick över det statsfinansiella läget under de närmaste budgetåren, som bör kunna vinnas under vårens lopp, är en definitiv beräkning av den lämpliga storleken av ifrågavarande avskrivningsanslag icke möjlig. Enligt nu tillgängliga uppgifter torde ett belopp av 75 miljoner kronor böra avses för ändamålet under nästa budgetår.

Vid anmälan av propositionen nr 306 har departementschefen i ämnet anfört, bland annat följande.

I det förslag till riksstat för budgetåret 1946/47 som framlades i statsverkspropositionen uppgingo utgifterna å driftbudgeten till 3 258 miljoner kronor och de beräknade inkomsterna till ett en miljon kronor lägre belopp. Enligt förslaget var alltså driftbudgeten praktiskt taget jämnt balanserad. Å driftbudgetens utgiftssida upptogs emellertid preliminärt en balanspost, i det att det föreslogs, att för avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster skulle beräknas ett anslag av 75 miljoner kronor, avsett att i den utsträckning som det finansiella läget kunde medgiva bidra till en reglering av de förluster som vore att motse å olika under senare år verkställda investeringar, men som ännu icke vore fullt utredda eller kända till sitt exakta belopp. En definitiv beräkning av anslaget borde anstå i avvaktan på den fullständigare överblick över bl. a. det statsfinansiella läget som borde kunna vinnas under vårens lopp.

Efter att hava framhållit, att genom förslag till riksdagen, vilka delvis redan föranlett beslut av denna, anslag tillkommit å driftbudgetens utgiftssida å sammanlagt 155 miljoner kronor, därav huvudparten hänförde sig till jordbruksregleringarna och utgifter för sociala ändamål, ävensom att — under vissa angivna förutsättningar, avseende bland annat omsättningskattens bibehållande under hela nästa budgetår — merinkomsterna utöver de i riksstaten beräknade kunde uppskattas till 90 miljoner kronor, har departementschefen vidare anfört följande. Om nyssnämnda anslag på 75 miljoner kronor för extraordinära avskrivningar skulle anvisas i enlighet med den ursprungliga beräkningen, skulle driftbudgeten komma att visa ett underskott av $(155 - 90 =) 65$ miljoner kronor. Med de förutsättningar som uppställts för beräkningen av anslaget till extraordinära avskrivningar, borde detta under angivna förhållanden i huvudsak bortfalla. Departementschefen förordade likväl, att anslaget, som med ett mindre belopp regelmässigt brukat anvisas å riksstaterna under senare år, upptoges med 10 miljoner kronor. Eljest föreliggande budgetunderskott komme då att praktiskt taget utjämnas och driftbudgeten att trots inträdda förskjutningar bli i huvudsak balanserad.

I anslutning till anmälandet i propositionen nr 1 av frågorna om avskrivning av å fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster redovisade förluster har departementschefen framlagt förslag om ändring av redovisningen av sådana medel, som återbetalats på lån och andra fordringar efter det att dessa avskrivits med anlitande av fonden. Enligt nuvarande ordning återgå dessa medel visserligen först till fonden men omföras därefter till budgetutjämningsfonden över avskrivningsanslaget. Med hänsyn till att de medel, som sålunda omföras, i regel icke uppgå till större belopp, är, framhåller departementschefen, överföringen till budgetutjämningsfonden utan praktisk betydelse och innebär en onödig belastning av den statliga bokföringen. Återinflutna medel från å fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster avskrivna lån och fordringar eller eljest under fonden anvisade anslag borde därför tillföras fonden och öka dennas behållning.

Vidare har departementschefen förordat, att de under fonden anvisade anslagen, vilka sedan fondens tillkomst uppförts i riksstaten såsom reservationsanslag men regelmässigt i sin helhet tillfördes fonden, i det följande böra upptagas såsom obetecknade.

I förevarande sammanhang har från finansdepartementet till utskottet överlämnats redovisning för de beslut, som under år 1945 meddelats angående biträdande av akord eller andra efterskänkanden av statens rätt, innefattande mer än medgivande av betalningsansånd.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att alltsedan 1939 anslag till avskrivning av smärre oreglerade kapitalmedelsförluster upptagits i riksstaterna med ett avrundat belopp av 1,5 miljoner kronor. Departementschefen har vid anmälan av statsverkspropositionen framhållit, att med hänsyn till riskerna för vissa under krigsåren beslutade investeringar en sanering av statens på kapitalfond redovisade förmögenhet — bland annat de omfattande statliga investeringarna i bostadsproduktionen — nu bör vidtagas i så snabb takt som statsfinansernas utveckling medgiver. I avbidan på en fullständigare överblick över det statsfinansiella läget under de närmaste åren, som borde kunna vinnas under våren 1946, förordade departementschefen att i riksstatsförslaget för budgetåret 1946/47 beräknades ett anslag av 75 miljoner kronor. Anslaget belopp har vid anmälan av propositionen nr 306 karakteriserats som en balanspost så utmätt, att driftbudgeten bleve i det närmaste balanserad. Departementschefen har i sistnämnda sammanhang framhållit, att med de förändringar i förhållande till statsverkspropositionen, som under vårsessionen företagits i fråga om utgifter och beräkning av inkomsterna, utrymme inom en i huvudsak balanserad driftbudget förefunnes för ett avskrivningsanslag av allenast 10 miljoner kronor. Utskottet delar departementschefens uppfattning att en sanering av statens på kapitalfond redovisade förmögenhet bör i erforderlig omfattning snarast möjligt

Utskottet.

vidtagas. Under nu rådande förhållanden har utskottet ansett sig böra tillstyrka att anslaget anvisas med av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, 10 000 000 kronor.

Mot vad departementschefen förorddat i fråga om ändrad redovisning av återbetalade, redan avskrivna lån och beteckningen av anslagen har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av 10 000 000 kronor.

2:o) **Avskrivning å anläggingskapital för nya sulfitsprittfabriker.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av 1 800 000 kronor.

1939 och 1940 års urtima riksdagar ha under fonden för förslag till statsverket anvisat vardera ett reservationsanslag å 5 miljoner kronor, att utlämnas som lån för anläggning av nya sulfitsprittfabriker eller för utvidgning av äldre sådana företag, varjämte 1941 års riksdag för samma ändamål anvisat ytterligare 8 miljoner kronor. Av skäl, som angivits vid äskandet av avskrivningsanslag för ändamålet i 1940 års statsverksproposition, böra ifrågavarande kapitalinvesteringar regleras genom anvisande under en 10-årsperiod av årliga avskrivningsanslag. Sammanlagt har för ifrågavarande avskrivningsändamål hittills anvisats 10,5 miljoner kronor.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avskrivning å anläggingskapital för nya sulfitsprittfabriker* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av 1 800 000 kronor.

Stockholm den 25 juni 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Bäckström, Karl Andersson, Heiding, Mannerskantz, Boman, Ekströmer, Johan Eric Ericson* och *Hesselbom*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Ohlin, Falla, Rubbestad, Mårtensson, Åkerström, Hoppe, Thapper, Onsjö* och *Birke*.